

**Gli errori nel codice epigrafico di
Martinus Smetius (1527-1578)**

- Leyden, Universiteitbibliotheek, cod. BLP 1.

Inscriptiones antiquae cum graecae tum latinae per Urbem Romanam diligenter collectae et ex aliis non modo Italiae sed et reliquarum totius locis studiose conquisitae fidelissimeque uti in ipsis marmoribus aut aereis tabulis legebantur descriptae.

- Inscriptionum antiquarum quae passim per Europam liber, Lugduni Batavorum 1588.

Lettera di Lipsius a Clusius (1588)

- *Dicam quod rideas, praedones praedonibus. Milites, in quam, nostri in tumultu hoc Belgio res Marci Laurini diripuerunt, inter eas hunc thesaurum. Centurio qui habuit, in Angliam venalem detulit: emerunt illic Academiae nostrae (cum casu legatis adessent) Curatores.*
-

Lettera prefatoria di Martinus Smetius a Marcus Laurinus :
Inscriptionum antiquarum...1588

Inscriptiones itaque omnes, quas olim per sexennium ab anno videlicet MDXL usque ad MDLI magna diligentia, cum per urbem Romam ubi tunc agebam, tum per alia multa Italiae loca, quae cum hero meo Rodulpho Pio, cardinale Carpensi, proficiscens obiter perlustravi, tumultuarie ipse collegeram .

-

Ibidem

(...) vel quas a Benedicto Hegio Spoletino, a Iohanne Metello Burgundio, ab Antonio Morillonio aut a Stephano Vinando Pighio Campensi, viris utique doctissimis et antiquitatis omnis observatoribus diligentissimis, acceperam (...).

-

Ibidem

(...) verumetiam opus illud antiquarium cum universis schedis libellis autographis e quibus confectum erat, penitus absumpsit.

-

Ibidem

Porro si quid in posterioribus centum vigintiquatuor foliis **erratum** fore erit, precor, ut id benigne condones et non mihi sed detestando illi incendio, quod primitiva mea exemplaria atque « αυτοσχεδα » ita crudeliter perdidit, imputes.

•

Inscriptiones antiquae cum graecae tum latinae per Urbem Roman diligenter collectae et ex aliis non modo Italiae sed et reliquarum totius locis studiose conquisitae fidelissimeque uti in ipsis marmoribus aut aereis tabulis legebantur descriptae.

- *Epistula dedicatoria*
- *Pars prima (ff.1-51)*
- *Pars secunda (ff.51-143)*
- *Auctarium primum (ff.144-175)*
- *Index*

Addendum di Lipsius :

- *Auctarium alterum*

*Apud Sanctum Celsum, sub monte Iordano
in cippo Tiburtino.*

8

Q. TREBONIVS. Q. L. CLA. GALLVS
EX. PATRIBVS. LIBERTINIS
SIBI. ET. SVIS. POSTERISQ. EORVM

*in alio exem-
plari legitur
pro GALLVS,
ARISTO*

Ego ipse hac omnia vidi.

27609 cippi Tiburtini SMET. Inter macella banchorum ad (et PIGH.) S. Celsum SMET. (ms.) cum PIGH. (Berol.), item: iuxta pontem Aelium retro S. Celsi aedem PIGH. (ann.) de *a*; similiter CETERI. — Apud S. Celsum sub monte Iordano SMET. (ed.) de *b*.

a

Q·TREBONIVS·Q·L·CLA·ARISTO
EX·PATRIBVS·LIBERTINIS
SIBI·ET·SVIS·LIB·LIBERTABVSQVE
POSTERISQVE·EORVM

b

Q·TREBONIVS·Q·L·CLA·GALLVS
EX·PATRIBVS·LIBERTINIS
SIBI·ET·SVIS·POSTERISQ·EORVM

a Smetius ms. Neap. p. 183: ab eo Pighius Berol. f. 164, Luzac. p. 215, annal. I p. 363 (inde Grut. 891, 8, ex quo Orelli 3035), Panvinus Vatic. 6036 f. 68, Manutius orth. 652, 12. Habet etiam cod. Lugd. Papenbr. 6 f. 86. — *b* Smetius ed. 65, 8 et vv. 2 priores Ursinus fr. hist. p. 91 = notae ad Caesarem de bello Gallico l. III.

a 1 Q·F Pigh. (ann.).

De libertinis tribubus rusticis adscriptis vide Mommsenum *Staatsrecht* III, 1 p. 441. [Addita-

Prima Lettera di Clusius a Lipsius (1588)

Quae in hispanica peregrinatione collegeram dedit M.(arcus) Laurinus Smetio, at meum exemplar numquam restitutum, tametsi saepiuscule repetierim ante quam huc accerserer.

-

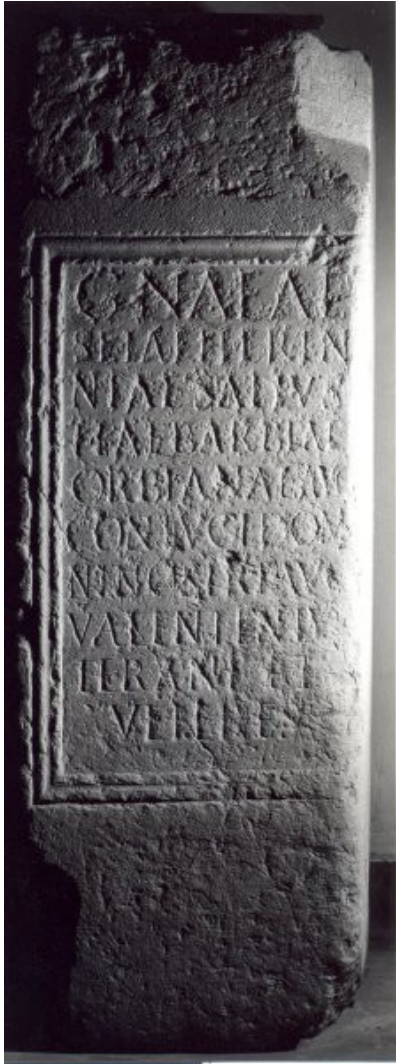
Seconda Lettera di Clusius a Lipsius (1588)

In hispanica mea peregrinatio ego, Carolus Clusius, multas inscriptiones veteres observabam, et fideliter excipiebam. Deinde **Valentiae a nobili quodam hispano**, qui longe plures, quas observasse aiebat, descriptas habebat, ut exciperem impetrabam (...). Video Smetium nonnullas in librum suum intulisse, **non tamen omnes nec distinxisse illas quas ego observabam ab iis quas ex alio descripseram (...).**

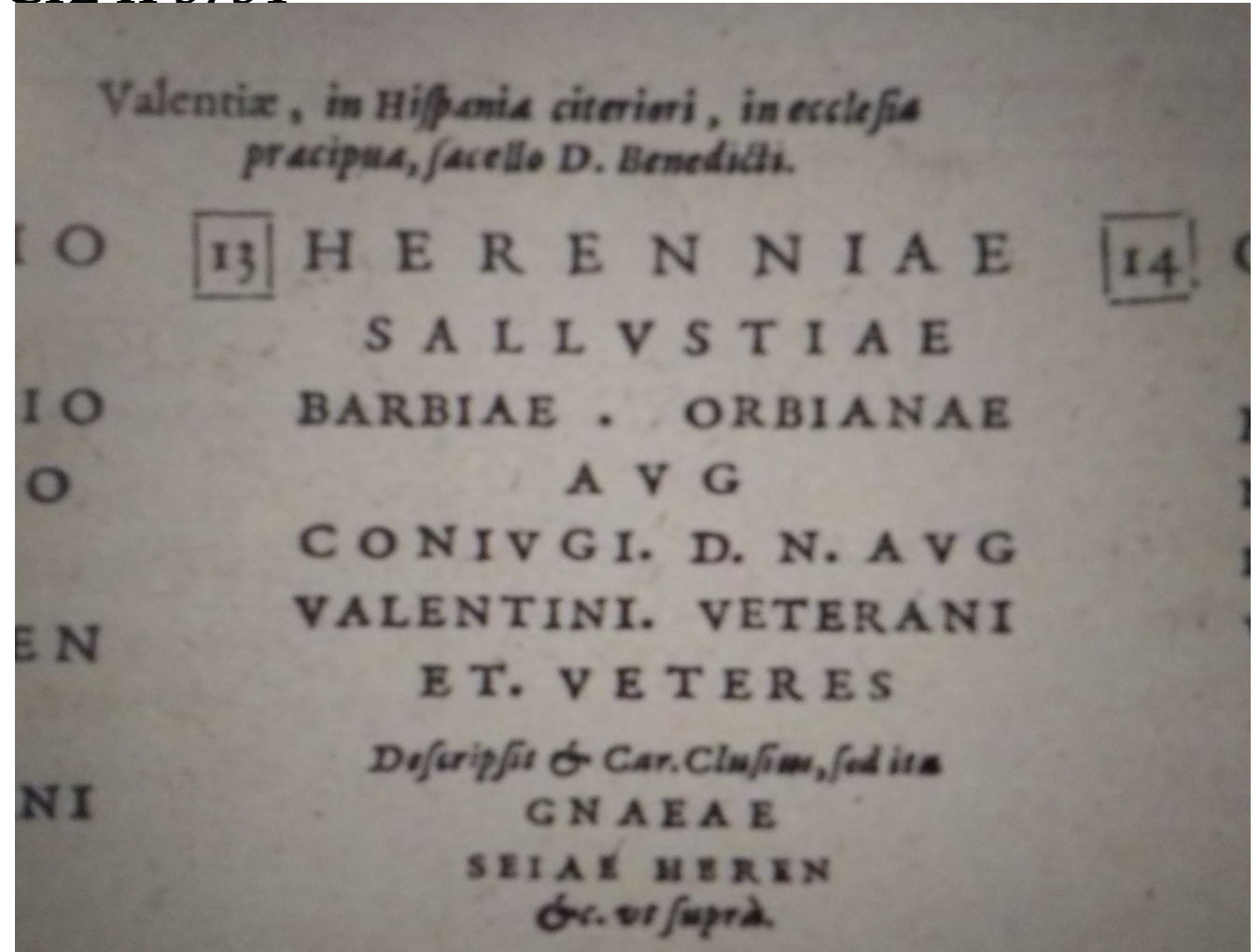
-

Epigraphik-Datenbank Claus / Slaby EDCS

Felix Pio-Clementino

CIL II 3734

Valentiz, in Hispania citeriori, in ecclesia
pricipua, sacello D. Benedicti.

O [13] H E R E N N I A E [14]

S A L L V S T I A E

I O B A R B I A E . O R B I A N A E

O A V G

C O N I V G I . D . N . A V G

E N V A L E N T I N I . V E T E R A N I

E T . V E T E R E S

Descripsit & Car. Clusius, sed ita

N I G N A E A E

S E I A E H E R E N

&c. ut supra.

Romæ in Quirinali, ad malum Punicum.

6

INTER DVOS
PARIETES
AMBITVS. PRIVAT
FLAVI SABINI

Ex Martiano.

Fianellæ in Sabini
Cippus à Tiburtino.

Scipio Nigamæor.

7

VIA @ SIVE. AGER. EST
INFRA. FONTEM
Q. MAELL CERDONIS
LONGVM. P. CCC. LATVM
P. X. VSQ. VL. AD. RIVOM
CONSVLETM. PRIVATA
EST. Q. MAELL CERDO
NIS

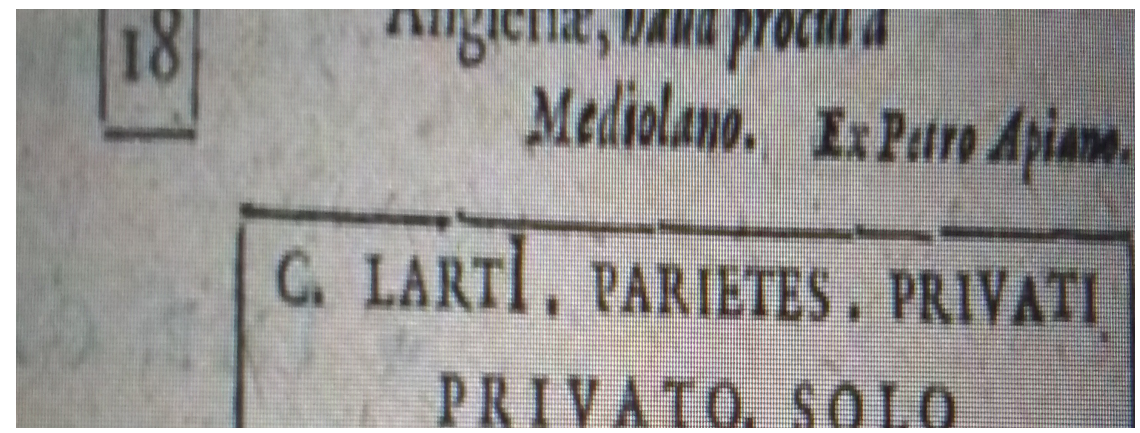
Scimigliani in Sabini.
Cippus à Tiburtino.

Scipio Nigamæor.

8

PER. HANC
VIAM. PVNDO
C. MARCL. C. L.
PHILERONIS
ITER. ACTVS
DEBETVR

*Itale ad ipsi hanc velli passis, quod infra
habetur fol. c. lvi. 18.*

le posset, quod infra